

Fallet med De 5 kubanerna

Hjältemod och medmännisklighet

Text & foto: Zoltan Tiroler

I början på mars hölls 2-dagarskonferensen *International Commission of inquiry into the case of the Cuban Five* i London. Att själv höra och se offer för terrorism, att lyssna till familjemedlemmar som berättar om livet med en anförvant orättfärdigt i fängelse, berör mycket djupare än vad en artikel kan göra.

Kommissionen bygger på en tradition. 1967 hölls Russeltribunalen i Stockholm om USA:s krigsbrott i Vietnam. Senare har Palestina behandlats. Det är en juridisk process med vittnen. På plats i London fanns de tre högt kvalificerade juristerna Philippe Texier tidigare verksam i en högre fransk domstol, Zakeria Mohammed Yacoub från Sydafrika, tidigare domare i Sydafrikas Constitutional Court (grundlagsdomstol) och Yogesh Kumar Sabharwal, tidigare chef för Indiens Högsta Domstol.

Det fanns en lång rad vittnen, men stjärnvittnet René Gonzales fick inte närvara. René kunde efter fullbordat straff i USA återvända till Kuba förra året. Men Storbritannien nekade honom inresa med motiveringen att han suttit i fängelse. Märkligt kan tyckas när 120 parlamentsledamöter i just Storbritannien protesterat mot rättsförfarandet mot De 5. René kunde trots allt medverka via (en knackig) Skypeförbindelse.

Den förfärliga bakgrunden

Kuba har utsatts för terror från USA ända sedan revolutionen 1959. Så sent som år 2000 avväjande kubanska säkerhetstjänsten en planerad sprängning i Panama. Planen var att döda Fidel Castro som skulle tala inför hundratals studenter. 713 terroristattentat, varav 56 efter 1990, har kostat hundratals kubaner livet. Många lider idag av psykiska och fysiska skador. Också USA-medborgare har skadats i antikubanska attentat, men inte en enda terrorist har dömts i USA. FN-högkvarteret beskötts med bazooka när Che var i talarstolen 1964. Efter kuppen i Chile 1973 mördades flera högt uppsatta personer som var knutna till Allendes regering. I Miami mördades flera personer i USA för att de förespråkade bättre relationer med Kuba, ja det räckte med att kritisera den störtade kubanske diktatorn Batista.

Vi glömmer inte de ökända terrorister som USA vägrar döma eller utlämna till rättvisan i andra länder. Främst är förstas "västra halvklotets Bin Laden", Luis Posada Carriles, hjärnan bakom mängder med attentat, mest okänd för sprängningen av ett civilt kubanskt flygplan 1976, som störtade i havet och alla 73 ombord omkom.

De kontrarevolutionära grupperna skapades av CIA och är baserade i Miami. På 80-talet övergick de flesta av dem från militäruniformer till kostymer. Paraplyorganisationen

Konferensen hölls i Law Societys ärevörddiga lokaler: en passande inramning till det välbesökta arrangemanget.

blev den av Ronald Reagan skapade CANF/FNCA, Kubansk-Amerikanska Stiftelsen. Romimperiet Bacardís ägare tillhörde finansierarna och grundarna. Attentaten fortsatte och parallellt satsade USA allt större summor på propaganda mot Kuba, bland annat via Radio/TV Martí som sänder från Miami.

I slutet på 1990-talet skakades Havanna av en serie bombdåd riktade mot hotell och nöjeslokaler. Kuba försökte samarbeta med FBI, vilket istället resulterade i arresteringen av De 5 i september 1998.

De skakande vittnesmålen

Alla vittnesmål gjorde ett djupt intryck. I fallet med De 5 ställs hämndlystnad, småaktighet, hat, snikenhet, död och utpressning mot hjältemod, heder, mänsklighet, värdighet, värme, stolthet, självpoffring, storhet och kärlek.

Vi fick höra italienaren Giustino di Celmo, som berättade om smärtan av att ha förlorat en älskad son, som han hade tagit med till Kuba och som omedelbart förälskat

forts sid 4

forts från sid 3

sig i landet och dess invånare.

Vi lyssnade till ett av offren för tidigare terroristattacker, Betina Palenzuela, som var 12 år när hennes mor, kubansk diplomat i Lissabon, dog i ett sprängdåd som också tog livet av en annan diplomat. 5 barn miste en av sina föräldrar. Hon berättade hon om den stora sorg hon fortfarande bär på och hur mordet har påverkat hennes liv för alltid.

Vi fick höra Margarita Morales, vars far var tränare för det kubanska ungdomslandslaget i fäktning. Ungdomarna, mellan 17 och 20 år, var på väg hem efter att ha vunnit en internationell turnering. Själv var hon 14 år när hon väntade hem sin pappa, som aldrig kom. Familjens smärta förstärktes av att ständigt höra om organisatörerna av brottet, Posada Cariles och Orlando Bosch. Den senare sade i en intervju om de 73 offren att det "bara var några små nigger som dog". Margarita kräver rättvisa.

Rabiat stämning i Miami

Lorenzo Gonzalo, som sedan 1991 arbetat på den progressiva radiostationen Radio Miami, förklarade situationen i staden. I början på 1990-talet var exilkubanerna övertygade om att Kuba stod inför ett omedelbart sammanbrott. När så inte skedde skärptes USAs sanktioner och aggressiva politik. Ett mål var att slå mot Kubas växande turistindustri. Gripandet av de 5 skedde i efterdyningarna av att den kubanske pojken Elían återlämnats till sin far i Kuba i enlighet med internationella avtal. Detta fick Miamihögern att helt tappa koncepterna och stämningen i Miami var rabiat över alla gränser. Någon rättvis rättegång i frågor som rör Kuba var fullkomligt uteslutet, vilket USAs regering också anser (fast inte i fallet med de 5). Domstolen vägrade hårdnackat att flytta rättegången från Miami, om så bara till närmaste grannkommun.

Rättsläget är klart

En lång rad jurister och advokater avgav vittnesmål och förklarade rättsläget (se frigedefem.blogspot.se). Men klart är att Kuba har rätt till självförsvar, att Kuba försökte lösa problemen med diplomati, att USA är ansvarigt för terroristdåd som utförs från dess territorium och att USA, inte Kuba, bryter mot Internationell rätt.

Straffades för något som åtalet inte gällde

Förre talmannen i Kubas parlament, Ricardo Alarcon, pekade på några nyckelfrågor: De 5 kallades för spioner, men de åtalades aldrig för spioneri, utan för sammansvärjning i syfte att genomföra spioneri, alltså något hypotetiskt. Gerardo Hernandez, dömd till dubbel livstid plus 15 år, åtalades åtta månader efter gripandet för "sammansvärjning för att begå mord", och dömdes för att kubanskt flyg sköt ner två Miami-flygplan utsända av förre (?) CIA-agenten och veteranen från Grisbuktsinvasionen José Basultos, ledare för Brothers To The Rescue, BTTR. Åtalet mot Hernández kom efter en omfattande mediekampanj i Miami, där journalister, i hemlighet betalda av USAs regering, var pådrivande.

Ramsey Clark, som var justitieminister i början av 60-talet och sedan arbetat åt flera USA-regeringar, kallade

det arbete som De 5 utförde som ett "early warning system". De skulle informera kubanska myndigheter om planerade attentat så att de kunde förhindras.

Philip Horowitz, advokat för René Gonzalez, hävdade att det inte finns några paralleller i USAs rättshistoria. Horowitz blev av domstolen ålagd att försvara René. Han visste inte vad han gav sig in på. Det förändrade hans liv. De 5 hölls i isoleringsceller i 17 månader efter gripandet. Svårigheterna för försvaret var monumentala. Bland annat fick de inte tillgång till bevismaterial, vilket de har rätt till. Försvaret övervakades av FBI. "Det var en mardröm".

Detta fall är det enda i USA som kritiserats av FN:s arbetsgrupp för undersökning av godtyckliga fängslanden. Under flera år publicerades i genomsnitt sex artiklar om dagen i Miami av köpta journalister som hetsade mot De 5. Att USAs regering betalar journalister i det egna landet är

Law Societys glittrande salonger fylldes till bredden

ett lagbrott. Horowitz berättar: "Regeringen slogs mot oss med näbbar och klor om precis allt. Till och med hur dags vi skulle sluta på dagen."

Den av exilmaffian uppskrämda juryn fällde sina domar i juni 2001, utan några frågor, utan några kommentarer. Också försvarsadvokaterna hotades och utsattes för sabotage. De var tvungna att arbeta med skydd från FBI. Många advokater nekade att arbeta med fallet. Också jurymedlemmar bad att få slippa. Domaren i Miamis federala distriktsdomstol, Joan Lenard, måste ha påverkats av de våldsbenägna extremistgruppernas påtryckningar. De krävde att se blod.

Det är mot den bakgrunden de horribla straffen hon utdömde skall ses. Fyra livstidsstraff (varav två för Gerardo) och absurda tidsbegränsade straff för två av de 5. Även om de 5 hade varit skyldiga är straffen groteska. Och de är inte bara oskyldiga: de gjorde något hedervärt genom att ta stora personliga risker och rädda människoliv.

Appellationsdomstolens eniga beslut i augusti 2005 – om att riva upp domarna mot De 5 – utgick ifrån att varje jury i ett mål som det mot De 5 i Miami måste frukta för sin

På podiet. Miguel Angel Martinez, EU-parlamentet, Angela Smith, engelsk parlamentsledamot, Ramsey Clark, f.d. justitieminister USA, Ricardo Alarcon, fd talman i kubanska parlamentet.

säkerhet om de hade dömt till fördel för de åtalade.

Dubbel livstid plus 15 år

Om inte den internationella opinionen lyckas påverka USA kommer Gerardo Hernandez aldrig mer att vara en fri man. Nedskjutningen av planen från BTTR blir därmed kärnan i fallet. BTTR hade genomfört närmare 30 illegala flygningar i kubanskt luftrum, kastat ut anti-Castro flygblad över Havanna och skrutit med detta på TV i Miami. Kuba kunde självfallet inte i längden acceptera kränkningarna och protesterade gång på gång till USAs luftfartsmyndigheter. De svarade inte och överflygningarna fortsatte. Men luftfartsmyndigheten varnade Basulto. Han flög trots det i februari 1996 med tre plan mot Havanna. Två av dem sköts ner, Basulto själv vände i tid.

Kuba hävdar att nedskjutningen skedde på kubanskt vatten. Ett land är i sin fulla rätt att försvara sitt luftrum, och nedskjutningen gjordes först efter upprepade varningar till Washington. USA påstår tvärtom att det skedde på internationellt vatten. Men de vägrar att visa de satellitbilder de säger sig ha. De skulle kunna undanröja varje tvivel. Likaså kunde USA i tid på radar se att Kuba skickat upp Migplan för att möta de fientliga planen. USA hävdar att radarn släcktes precis under de sekunder som planen sköts ner. Alltså: medan USA flera gånger om hade kunnat stoppa nedskjutningen, så hade Gerardo ingen som helst möjlighet att göra det. Det mest skandalösa i allt upprörande kring De 5 anses av många jurister som granskat fallet vara just domen mot Gerardo för "sammansvärjning för att begå mord".

FN, Amnesty, jurister...

Inte bara FN utan också Amnesty International har kritiserat domarna. Normalt uttalar sig inte AI i rättsfall, men här har man gjort ett undantag, berättade Angela Wright från Amnesty. De ifrågasätter val av plats för rättegången och hävdar att det är omöjligt att hålla en rättvis process där. AI hänvisar också till att försvaret fick rätt efter ett överklagande och domarna upphävdes 2005 enhälligt av de tre domarna i appellationsdomstolen i Atlanta (appellationsdomstolens dom överklagades av USAs regering och upphävdes 2006 i en helt unik dom, efter hårda påtryckningar på domarna). AI ifrågasätter domstolens opartiskhet och hävdar att det saknas bevis för att Gerardo skulle ha konspirerat för att begå mord. En uppfattning som också energiskt anförs i en utförlig reservation av en av appellationsdomstolens domare, Phyl-

lis Kravitch, 2008. AI kritiserar USAs Högsta Domstol som inte vill ta upp fallet och uppmanar till en omprövning.

Familjerna

Flera anhöriga till De 5 var med vittnade. Och Antonio, en av De 5, ringde mitt under ett vittnesmål från sitt fängelse, där han är inne på 16:e året. Det blev knäpptyst i den stora lokalen med flera hundra personer när han framförde sin hälsning.

Irmita Gonzalez, dotter till René, berättade om första gången hon fick träffa sin far med sin lillasyster. När hon fick se pappan i den orange fångdräkten, kedjad till händer och fötter, frågade hon om han var en hund. Han svarade att det inte var han som var hunden i besöksrummet, där de övervakades av vakter.

Två av fångarnas fruar har gång på gång nekats att besöka sina män. Också detta, som så mycket annat, står i strid med såväl USAs egen som internationell lag. Besök är inte en förmån, det är en rättighet. Avslaget för Gerardos fru motiverades med att hon skulle kunna tänkas träffa terroristorganisationer! Vid ett annat tillfälle var motiveringen att hon skulle kunna tänkas söka politisk asyl i USA! När hon en gång fick visum togs hon istället in för förhör och

forts sid 6

Renés dotter Irmita Gonzalez i mitten, med Elizabeth Palmeiro, Ramon Labañinos hustru till vänster och Adriana Pérez, Gerardo Hernández hustru till höger.

forts från sid 5

skickades tillbaka till Kuba utan förklaring. Detta är bara några exempel på den utstuderade grymhet som de fängslade och deras familjer utsätts för.

Elisabeth Palmeiro, Ramons fru, fick inte träffa sin man eller ha någon som helst kontakt med honom på över två år. Sedan tog det ytterligare över ett år att få visum och besöka högsäkerhetsfängelset där han hålls fången. Brev kommer ofta inte fram. Besök ställs in i sista stund. Fruarna trakasseras och får inte träffa sina män i enrum. Att få barn och bilda familj har förnekats dem och blivit omöjligt för de som inte har barn sedan tidigare.

Kommissionens slutsatser

Avslutningsvis redogjorde kommissionens tre jurister för en rad preliminära slutsatser. Bland annat ifrågasatte de ifall någon av de 5 fått en rättegång inför en oberoende och opartisk domstol enligt Internationell rätt, erkänd av USA. Domarna påpekade att ingen av de 5 begått något våldsbrott, inget av deras arbete var riktat mot USA.

Solidariteten avgörande

Den växande solidariteten med de 5 har varit avgörande för

dem för att hålla ut. De vet att de inte är glömda. De har sagt nej till att bli släppta i utbyte mot att förtala Castro och Kuba. Allt fler människor engagerar sig för deras sak. De 5 visar en oerhörd styrka och mod. För oss, som har förmånen att kunna arbeta politiskt, är det självklart att sprida kunskap om De 5 och engagera oss för deras omedelbara frigivning.

Innan jag deltog på denna konferens hade jag ibland själv svårt att förstå det enorma personliga engagemang som andra visar i arbetet för rättvisa åt de 5. Efter att ha hört vittnesmålen, skändligheterna som De 5 utsätts för och deras storhet i kampen, förstår jag bättre de som kämpar oavbrutet för dem i Svensk-Kubanska Föreningen och i Kommittén Frige De Fem och hoppas själv kunna bli en av dem.

För mer information se frigedefem.blogspot.se samt "Det dödsbringande hyckleriet – terror mot Kuba och fallet med de fem kubanerna – politiska fångar i USA." Utgiven av Kommittén Frige De 5 och Svensk-Kubanska Föreningen 2011.

"What Lies Across The Water – The Real Story of the Cuban Five", av den kanadensiske journalisten Stephen Kimber. Fernwood Publishing 2013.

